

Het bruggetje over de "Rozengracht"

Op de kaart van Grouw van 1818, staat in de toelichting onder no. 23: Particuliere dam. Die dam is een voorbeeld geweest van een stukje macht van privé-eigendom over gemeenschapsbelang. Het laatste vergde, dat er een vaarverbinding kwam tussen Boerewâl en de Alde Haven, maar die mogelijkheid werd verhinderd door de zgn. dam, die beide vaarwaters van elkaar gescheiden hield. Het perceel grond, dat voor het graven van die verbinding doorsneden zou moeten worden, behoorde, met de oostelijk daarvan gelegen boomgaard, bij het daaraan grenzende huis in de Hoofdstraat no. 74 (nu Chinees restaurant).

De eigenaar van huis en grond weigerde een strook van zijn bezit af te staan voor het koppelen van beide vaarwaters. Het belang daarvan voor Grouw vond hij niet opwegen tegen het verbreken van de onbelemmerde toegang tot zijn boomgaard. Hoe lang hij deze weigering heeft kunnen handhaven, is ons niet bekend, maar tenslotte is het grietenijbestuur er toch in geslaagd de waterverbinding tussen noord en zuid tot stand te brengen. Wel moest het voor de eigenaar een bruggetje aanleggen, als tegemoetkoming voor de doorsneden verbinding met zijn boomgaard. Dat bruggetje zou later nog een staartje krijgen.

* * *

De jaren verstreken en de ontwikkeling van Grouw stond niet stil. In 1926 besloot het gemeentebestuur de Alde Haven weer te dempen en er een straat van te maken. Het kon toen niet vermoeden, dat de geschiedenis van eertijds zich in gewijzigde vorm zou gaan herhalen.

In de voorliggende jaren was n.l. het huis Hoofdstraat 74 en de daarachter gelegen grond eigendom geworden van de dames de Roos, twee keurige en eenvoudige vrouwen; een van hen was juffrouw van de kleuterschool. Van belang echter voor wat komen gaat is, dat zij een kostganger hadden, de in Grouw nog niet vergeten notaris De Vries, die bekend stond als een beste, maar zeer eigenzinnige man. De dames de Roos gingen in verzet tegen het dempingsplan van de gemeente. Zij voerden als bezwaar aan, dat zij niet meer over een eigen verbinding hun boomgaard zouden kunnen bereiken, maar daarvoor een openbare weg zouden moeten passeren. Zij wensten dat de privé-verbinding, het bruggetje dus, tussen beide percelen grond in stand bleef.

Het bruggetje over de "Rozengracht" dat op een avond door een ploeg jongvolk tot de laatste spijker werd gesloopt. Op de foto is de Olde Haven al gedempt maar nog niet bestraat. Het bruggetje zal het gebruik van de straat enige tijd onmogelijk maken.

Nu geloofde eigenlijk niemand dat het verzet tegen de gemeente uitging van de in juridische haar-kloverijen volledig ongeschoolde dames de Roos. Grouw was van mening, dat de notaris er achter zat. Het duurde maar even, of de volksmond had de Ald Haven omgedoopt tot "Rozengracht"! Het dempen van het water en aanleggen van een straat konden de gezusters en hun notaris niet tegenhouden. Maar met het bruggetje lag het anders. De gemeente kon hoog of laag springen, maar zij kon niet voldoende juridische argumenten aanvoeren voor verwijdering van het bruggetje. Zij moest het als een verworven recht gedogen. En zo bleef het bruggetje liggen, dwars over de nieuwe straat, als een onneembaar obstakel voor alle verkeer.

De verontwaardiging in Grouw, over wat men "dwarstliggerij" noemde, steeg huizenhoog. Vooral het

bedrijf van Van der Made & De Vries (nu Stork Bepak), ondervond voor zijn personen- en bedrijfsvervoer grote overlast van de barrière. Maar de notaris en de beide zusters hadden aan dit alles geen boodschap. Zij vonden dat het recht had gezegevierd.

Eén ding hadden zij echter onderschat en dat was de verontwaardiging die hun houding in het dorp had opgeroepen. Grouw stond op zijn kop. De woede liep zo hoog op, dat een ploeg jongvolk besloot het recht in eigen hand te nemen. Blijkbaar hadden de dames en de notaris lont geroken, want zij lieten het bruggetje omwinden met prikkeldraad en stevig verankeren in de grond.

Maar wat is bestand tegen een volksgericht, dat uit diepe verontwaardiging ontstaat. Zeker geen bruggetje over de "Rozenkracht"! Dat bleek op de donkere avond, toen de afbraakploeg haar werk begon. Onder breekijzers, hamers en tangen bezweek, begeleid door luid gejuich van vele toeschouwers, het ene deel van het bruggetje na het andere. Het was gauw gebeurd.

Natuurlijk, wat zich hier voltrok, het recht in eigen hand nemen, is niet toelaatbaar. De dorpsveldwachter - ieder wist aan welke kant hij stond en hij had gezorgd niet te vroeg aanwezig te zijn - , moest wel een paar processen-verbaal opmaken. Hij werd door zoveel zaklantaarns bijgelicht, dat hij nauwelijks een gezicht kon onderscheiden!

Voor de geldboetes die er het gevolg van waren, werd in het dorp een kollekte gehouden. Het verhaal wil, dat daarvoor ook bij de notaris werd aangeklopt en dat hij zo sportief moet zijn geweest een bijdrage te geven. Maar het bruggetje over de "Rozenkracht" heeft hij nooit meer teruggezien. Wel schijnt het zo te zijn, dat deze affaire van invloed is geweest op de latere verhuizing van het notariaat van Grouw naar Akkrum.

H. v.d. M.

*

"Henri, Henri dan toch!"

Vele eigenaren van een (oud) rond- of platbodemjacht zijn lid van de Stichting voor rond- en platbodemjachten en/of van de Koninklijke Zeilvereniging Oostergoo. Het zal rond 20 jaar geleden zijn, dat beide organisaties voor die speciale categorie leden een zeilwedstrijd hielden op de Wijde Ee. Het zou onbillijk zijn de wedstrijdcapaciteiten van deze groep te hoog aan te slaan; een beperkt deel van haar beheerst de kunst goed tot zeer goed, maar een groot deel voelt zich bij windkracht 4 beter op zijn gemak in de tap van Oostergoo dan aan de helmstok. Tot de uitstekende zeilers behoorden in die tijd de toenmalige commissaris van de koningin in Friesland, mr. H.P. Linthorst Homan en Halbertsma uit Grouw. Zij namen meestal onmiddellijk na de start de leiding en vochten vervolgens tot op de finish om de eerste plaats. Als schippers waren zij, van hun schouderen opwaarts, niet alleen hoger dan al het zeilersvolk, zij hadden ook een bekwame bemanning en het Statenjacht en de Constanter waren snelle en goed getrimde schepen.

Toen het startschot op de Wijde Ee was gevallen, duurde het nog 19 minuten voor de laatste schepen over de startlijn waren. Op het startschip, dat aan de Smallingerlandse oever lag, bevond zich de wedstrijdcommissie met een aantal genodigden en hun dames. Zoals dat betamelijk is voor een strikt onpartijdige wedstrijdcommissie en een select gezelschap van genodigden met hun keurig opgevoede dames, was het gezelschap verdeeld in twee ongeveer gelijke kampen van supporters/sters: het ene kamp was pro Linthorst Homan ("Henri" voor zijn intimi), het andere was pro Halbertsma.

Er werd duidelijk hoorbaar meegeleefd. Met veel geveinsd fanatisme en nog meer onderlinge pret, werden de twee favorieten, wanneer zij in de buurt van het startschip kwamen, luid en emotioneel aangemoedigd. Vooral ontbrak het niet aan raadgevingen hoe zij moesten zeilen om de vermaledijde tegenstander te verslaan.

Bij het ingaan van de derde ronde waren Halbertsma en de commissaris al bijna een ronde uitgelopen